

טורי מוצ'ניק דניאל

173889

בן חנה ויעקב

נולד ב- ד' אלול תרצ"ב 5.9.1932

שרת חטיבת "גולני" (1)

נפל ב- ב' סיוון תש"ח 9.6.1948

בקרוב על לוביה.

מוצ'ניק דניאל

בן יעקב וחנה. נולד ביום ד' באלול תרצ"ב (5.9.1932) בבית-גן שעלייד יבנאל. אביו (מותיקי החלוצים מרוסיה, אנשי העליה השניה) ואמו (ילידת המושבה ראש-פינה) התישבו בבית-גן וברוחם הינכו גם את הבן. דניאל סיים את בית-הספר העממי ביבנאל ונכנס בעול העבודה החקלאית במשק הוריו. ילד עליו, ער ופעיל. אהב את העבודה החקלאית ושאף להשתלם במכונאות

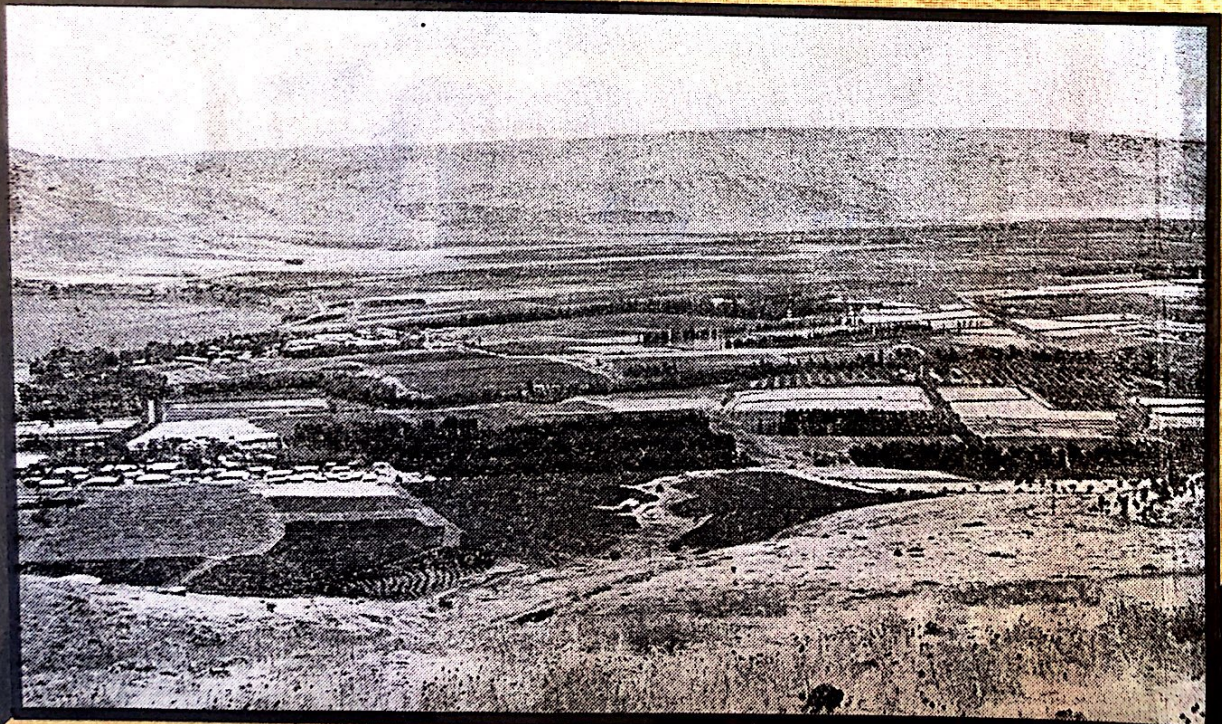

חקלאית. אהב שירה ומוסיקה ובשעות-הפנאי ניגן במפוחית-פה שירים שונים. היה אהוב על חבריו בשל עליזותו וסיפורי-בדיחותיו. עם פרוץ המאורעות בארץ היה רק בן שש-עשרה ולבו נמשך לעזרת אחיו המגינים על הישובים העברים. התנדב לשורות הלוחמים והשתתף בקרבות על עמק הירדן ולקה חלק בהדיפת התקפות הערבים על בית-קשת וסג'רה. מקרבות אלה חזר בריא ושלם. לאמו, שחרדה לגורלו, אמר: „הנה חזרתי מכל הקרבות בריא ושלם. אלך גם לקרב בלוביה ואחזור גם משם. כיצד תהיה לנו מדינה עברית אם כל האמהות תהיינה כל-כך חרדות לגורל בניהן?” ביום ב' בסיון תש"ח (9.6.1948) יצא לקרב על לוביה ושם נפל חלל. הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות בבית-גן.

גקודת-תורפה בהגנת העמק היתה נהרים. ישוב זה היה זכיון של חברת החשמל
 בשטח העבר-ירדני. במחנה חיל-הספר חנתה יחידה של הלגיון ושמרה על כל מבואות
 האזור. פיקוד ההגנה בעמק-הירדן לא יכול היה לתכנן ולקבוע לגבי נהרים. באותה
 השיטה שטיפל באזורים אחרים, מאחר שחברת החשמל לא החשיבה דבר זה וסמכה
 על יחסיה וקשרי ההון הבריטי עם עבדאללה. כמה ביצועים הוכשלו בעטיה. את עניניה
 באזור סידרה באמצעות מוסדות הישוב העליונים. בהנחה זו החזיקה עד לרגעים האחרונים,
 כשהשעה כבר היתה מאוחרת מלעשות משהו מכריע להצלת המפעל. ב-14 במאי נכבשה
 נהרים ע"י הלגיון, אנשיה נלקחו בשבי, השכונה נהרסה, והתחנה נפגעה. עם זאת יצוינו
 מאנשי ה"הגנה" במקום, שבתוך כל ההגבלות שהיו, עשו ככל יכולתם, וגם הצליחו להעביר
 חלק מן הנשק לגשר, בטרם יפול בידי הלגיונרים.
 בעיות מסוכנות נוספות היו בגשר ובעין-גב. גשר היתה אשער לשלשת העמקים ;
 עמק-הירדן מצפון, עמק בית-שאן מדרום ועמק חרוד, ממעברו הטבעי של ואדי בירה,
 ליד רמת-כוכבא. כפר זה חולש על כל העמק ומבטיח את המעבר לפנים הארץ. במידת
 מה הופחתה הסכנה ע"י כיבוש רמת-כוכבא ע"י אנשי "גדעון" בליל 16 למאי.
 עין-גב היתה מבודדת. התחבורה אליה עברה דרך ים כנרת. קשיים אלה יצרו
 בעיות חריפות. חסר היה נשק נ.ט. וחומרי נפץ. ברור היה, שהאויב ינסה להכניעה במצור
 ולהתישה ע"י הפגזות. השארנו, לכל מקרה, בעין-גב מחלקה, שתשמש רורבה להגנת
 הנקודה.

עמק הירדן

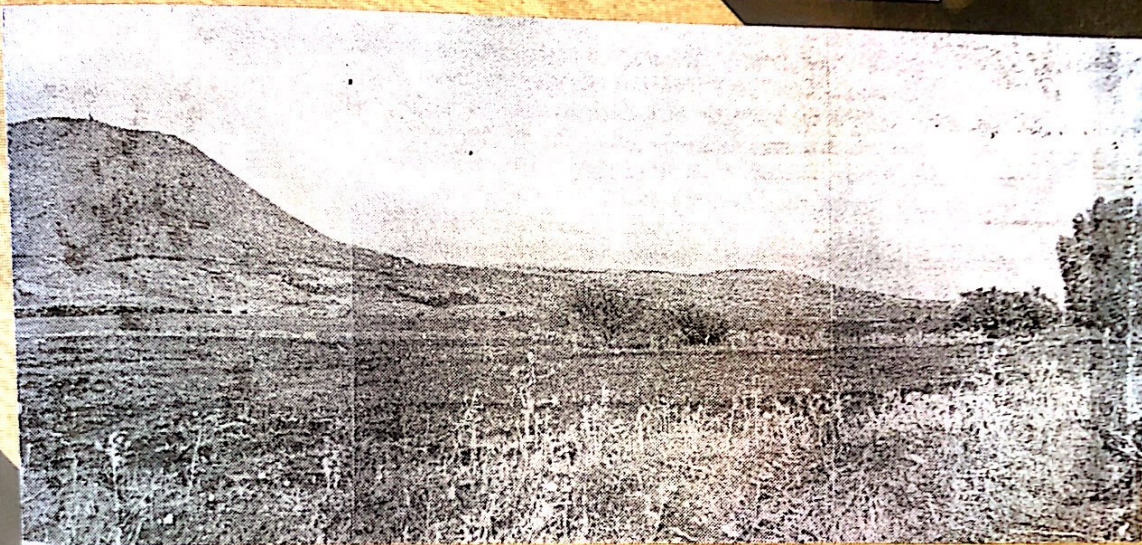

המערכה על בית-קשת הקרב בו השתתף דניאל

ובא יומה של בית-קשת.

— — — ב-16.3.48 בבוקר יצאה כיתה בת 8 אנשים מחברי בית-קשת לסייר את גבעת ה"שהב" שמערב למשק. בהיותה על הגבעה הותקפה הכיתה מן המארב ע"י כנופיה מזוינת פלש אחד בלבד הצליח להמלט בחזרה לבית-קשת. גורל שאר החברים לא נודע. בהשמע היריות הוועקו כל חברי המשק לעמדות. במקום היו מעטים, כיון שרבים מן החברים היו מחוץ לבית.

כיתת תגבורת, מן היחידה הניידת של "ברק" שחנתה בסג'רה, הגיעה לשוק-אל-חאן. ב-9.00 בקירוב, יצאה ורך חורשת הויתים, מערבה, לעבר הגבעות מצפון ל"שהב" על מנת להגיע משם אל הגבעה. בדרכה נלוו אליה חוליה מקלעית מאנשי בית-קשת. האויב, שלמשמע היריות הגיעו אליו כוחות נוספים מאנשי הכנופיות וכפרי הסביבה, חסם באש חזקה את דרכה של

התגבורת, שבקושי רב הצליחה להחליץ בגשם ובבוץ ולסגת בשלום לעבר בית-קשת. האויב, שבינתיים הגיע מספרו למאות אנשים, מזוין ברובים ומקלעים, — התפור על הגבעות שמערב והתקרב, ברדיפתו אחר התגבורת למחנה, תוך יריות בלתי פוסקות. האנשים בעמדות דרוכים היו לקבל את פני ההתקפה המתקרבת. גשמים, שהחלו לרדת והתחמקות התגבורת הישגה את התקדמות האויב שתפס את עמדותיו בגבעות הסלעים שליד ורך שוק-אל-חאן—הזפחה, על ה"שהב" ובבעת

שלושת הבתים. הריכוזים הגדולים נסוגו אל סביבת כתי ה"דהראת".

בינתיים הוועקו לבית-קשת תגבורות מכל הסביבה הקרובה והרחוקה. הגיעו יחידות "ברק", פל"ם מעמק הירדן, מיחידת ההבטחה של מטה החטיבה כיבניאל ומהישובים הסמוכים ולהם מכונית-יריה צרפתית ומרגמת 3 אינטש עם 15 פגזים (כל הנשק הכבד שהיה בסדח). מאחר שלא נואשנו עדיין מהצלח הכיתה וסברנו, כי יתכן ומצאו להם מסתור באחת המערות שעל ה"שהב", וכן כדי להרחיק את הערבים המכתרים מסביב — יצאו יחידות התגבורת, בשעה 2.30 אה"צ, לקרב. שתי מחלקות התקדמו לעבר ה"שהב" בשתי זרועות. המחלקה שמצפון, שנצורה לפני הגבעה, לא יכלה להמשיך מחמת האש הלחכנית, שהאויב המסיר לעברה. הם היו במישור פתוח, חסר מחסות; האנשים שכבו בתוך קפלי הקרקע ובחריצי החריש מלאי המים, וענו משם באש וריתקו ממקומם את כל הגורה הצפונית של שדה-הקרוב. המחלקה שמדרום נכנסה לקרב קשה עם הערבים שהתבצרו על ה"שהב" וגבעת שלושת הבתים. ליחידה היו נפגעים, שהובלו ע"י חבריהם בחזרה אל מקום איסוף הפצועים, ליד המעיין, ומשם העבירם הטרקטור לחבישה לבית-קשת. הבוץ והשלוליות הכבידו מאוד על מהלך-הקרוב. מלבד זאת היה לאויב יתרון מאחר ש"רכב" מעל הגבעות על פני כל המישור, שבו התנהלו אנשינו. לעזרת היחידה הגלחמת משמאל נשלחה מחלקה נוספת, שבסיועה נכבש הקטע הדרומי-מזרחי של ה"שהב". הקרב ניטש במרכזו של ה"שהב", בקרבת החרוב. לוחמים נוספים נפגעו. החובש גהרג שעה שחשב את אחד הפצועים. לחץ האש של האויב גבר, והמחלקות נסוגו במקצה, אך לא הירפו. מכונית-יריה והמרגמה, שהוצבו בחצר המשק, פתחו בצרורות אש ופגזים לעבר כל ריכוז או תגבורת יורדת של האויב, שנראו בטוחים הרחוקים. הקרב נמשך עד לפנות ערב. מאחר שהתחמשת החלה לאוול והסיכויים לכבוש את הגבעה פחתו — נאלצו המחלקות לסגת, כששלושה הרוגים ושמונה פצועים בין חבריהן. הנסיגה בוצעה בחיפזים הרדיים של יחידות-המשנה. עוד לפני שער המשק נפגעו אנשים, שהצטופפו בריכוז. היחידות הגיעו בחזרה לבית-קשת. הפצועים הובלו מיד לבית-החולים. איש משבעת הנעדרים לא נמצא עד אז.

למחרת המשיכו הגשמים לרדת והאויב צלף כל הזמן לעבר הגקודה. מחלקה אחת היתה ערוכה במקום לכל התקפה שלא תבוא. רק כעבור יומיים, לאחר משא-ומתן, הוחזרו הגויות והובאו לקבורה. היו אלה הימים הקודרים ביותר של האיזור, ונתוספו לכך עוד מכות קשות, שהוכינו באיוורים אחרים של הארץ.

סג'רה - קרב בו השתתף דניאל ז"ל

עמידת סג'רה

את תקופת ההפוגה ניצל האויב (קאוקגיים ועיראקים, הנעזרים במקומיים) להתבססות במשלטיו. הובאו כפריים שעבדו, כששוט של משגיח דופק בהם. בהקמת חומות אבנים, חפירת תעלות וכי. קוי ההגנה של האויב נבנו בתבונה צבאית רבה. תוך ניצול הנתונים הטבעיים; בצורת קו זיגוגי באורך של כמאה מטרים בכל משלט, ובמספר שורות, זו מאחורי זו (כדי להבטיח את האפשרות של תפיסת קו חדש במקרה של נסיגה). כן הוכנו מקומות-ריכוז לתחמושת ודרכי גישה אל העמדות מכביש טבריה-טורען.

הכנותינו אנו החלו באיחור רב מאד. גדוד "ברק", שנועד לפעול בחזית-סג'רה, לא קיבל את הגזרה הזאת אלא ימים מעטים לפני תום ההפוגה ומצא את המשלטים במצב שמנע כמעט כל פעולה מהם. נשארו רק ארבעה ימים להתבצרות, והיא נעשתה — מפני העדר חיל-מהנדסים בגזרה — ללא עזרת מכונות, בטוריות ומוקשים בלבד. למעשה הוקמו, למרות כל המאמצים, רק חומות אבנים, אשר נוסף על מיעוט הגנתן מפני אש ארטילריה, לקו בחסרון החשוב, שכמעט ואי-אפשר היה להסוותן. (כן חפר בולדוזר תעלה אנטי-טנקית מורחה לכביש, ליד המושבה). עם זאת נעשו נסיגות שונים מצד הערבים — ביחוד עם התקרר ההפוגה לטיומה — להסתגל לסג'רה הערבית, או לקרב את עמדותיהם לעמדותינו. את הנסיגות הללו סיכלנו על ידי פתיחת-אש ברגע הנכון, — וכן על ידי מיקוש השטחים, הבאים בחשבון לנסיגות מעין אלה.

כוחותינו התבססו ב-3 משלטים:

1. המשלט הצפוני, החולש על כביש נצרת-לוביה ועל פרשת הדרכים נצרת-לוביה ונצרת-עילבון. תפקידו היה: הטרדת התחבורה בכביש זה (ומניעת התקפה מכיוון צפוני זה — ממרכזו העיקרי של האויב, ועורק-העורף הראשי שלו). במרחק 150 מטר מולו נמצא משלט ערבי, המכונה משלט "המטרה".
2. המשלט המערבי, השולט על הכפר הערבי שג'רה ועל המושבה סג'רה כאחד. תפקידו היה שמירה על הנקודה מצד מערב. ממולו היו: מצפון — במרחק 300 מטר, משלט ערבי המכונה להלן "גבעות-טורען"; ממערב — משלט ערבי המכונה משלט "התירס". כלפי מערב חולש המשלט המערבי על טוח 50 מטר בלבד. ואלו משם מתחילה בקעה, המכוסה עצי זית (ומדרוניה אינם תלולים ביותר) — המהווה שפה מת לגבי המשלטים הצופים כלפיה.
3. המשלט הדרומי. תפקידו: מניעת כיתור המושבה מצד דרום-מערב, שליטה חלקית על הואדי אשר ממערב למשלט המערבי, ריתוק המשלטים הקדומניים (הדרומיים) של לוביה, — וכן לריתוק כל התקדמות של האויב אל מחוץ לעמדותיו. לכיוון פתח המושבה ממזרח.

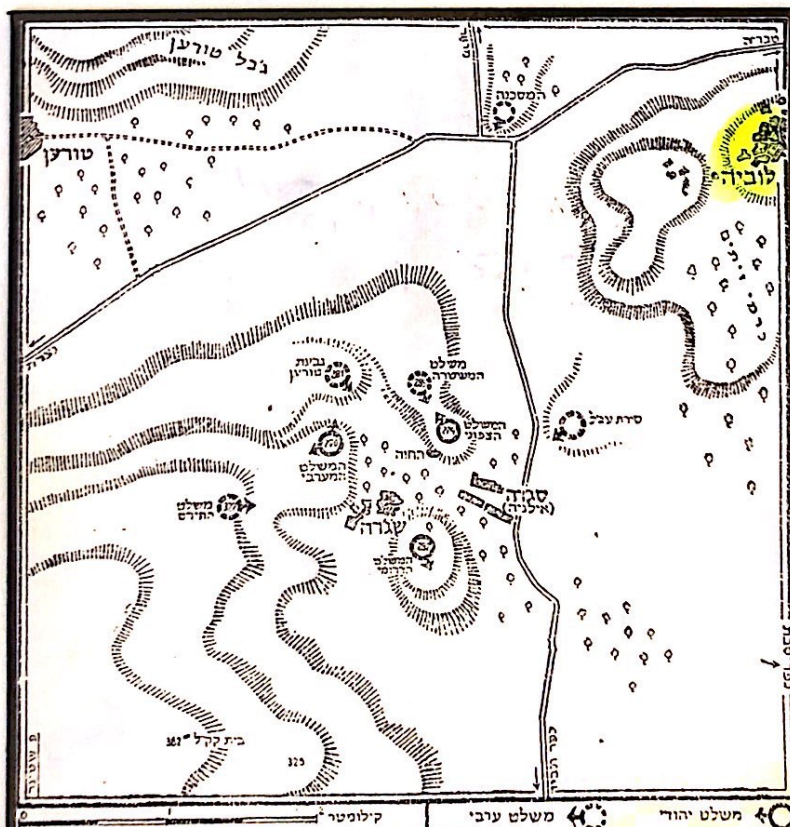
הצבת הכוחות.

כוחותינו: כמצבי-קבע הוצבו במשלטים מחלקות-מחלקות. נגד התחבורה בכביש פעלו בצפון מכונות-היריה, המקלעים נועדה, קודם כל, לריתוק המשלט הערבי.

בחה בסגירה, הנמצאת בין המשלט הצפוני לבין המשלט המערבי, כוננו המכ" והמקלעים לריתוק משלט "גבעות-טורען" ולהסימת המעבר (קפל קרקע). שבין משלט האויב "גבעות-טורען" ובין המשלט המערבי שלנו, ואלו אש המקלעים מתוך "המשלט המערבי" עצמו נועדה בראש וראשונה להגנת-מישרין על הגישות אליו. על גבעת המשלט-הדרומי פנו רוב העמדות לצפון מערב, והנשק האוטומטי שלהן חיפה על פני שטחי הגישה אל הכפר סגירה (מדורמו) ואל המושבה והמשלט. עם זאת, שלטה אש מכ"י מצפון-מזרחו על השטח שממול לכניסה המזרחית הנ"ל למושבה.

פוחות האויב: יש להניח שסגירה ריתקה כ-800 אנשי-רגלים של האויב. מיעוטם כפריים מקומיים, ורובם מאנשי "צבא-השחרור" של קאוקג'י. היו להם 8 משורינים בעלי צריח, מהם — לפחות 3 מצויידים בתותח 2 פאונדרס "דז'ליטראוד" (37-39 מ"מ קוטרו, 6 משוריני-זחל פתוחים, מסוג צרפתי (מעין ה"ברון-קרייר" הבריטי) ולצורך תחבורה עם לוביה — משורין עברי, בעל-צריח, שהיה ניכר לפי הפס הלכון העטור סביבו (נראה, שהאויב עצמו הרכיב את הצריח). חלק מרכב-השריון הזה השתתף גם בגזרות-חזית אחרות, באשר היה מופיע, פעם בפעם, בהרכב שונה. אשר לארטיילריה — סוללה בת 4 תותחים בני 75 מ"מ הוצבה במרחק 5 ק"מ, על כביש-צילבון. בגזרה זו פעלו בקביעות 2 תותחים, ורק במקרים מיוחדים הופעלו כל ארבעתם. מספר מרגמות (כנראה — צרפתיות בנות 81 מ"מ) הופעלו מצדי כביש טורען-לוביה וכן מגבעה צפונית-מערבית לבית-קשת (זו שבית-הקהק"ל נמצא עליה) וכן פעלו מרגמות 2 ו-60 מ"מ במספר רב. בדרך-כלל הנשק היה ברובו צרפתי. האויב החזיק בשלושת המשלטים לפחות 3 מכ"י מסוג "הוציקיס" ומספר בלתי-ידוע של מקלעים. (כדאי לציין, כי צדף אויב השתמש במקלע-ברן ביריות בודדות).

מפת הקרב

לוביה - הקרב בו השתתף ונפל דניאל

במשלט הצפוני

יצאנו מעמק הירדן לסג'רה, בתגבורת מאנשי "גורן", להחליף את הלוחמים שם מאז נתחדשו הקרבות. שתי מחלקות מפלוגתנו עולות להחלפה — אחת אל המשלט הצפוני, והשניה למשלט המערבי. פלוגה ב' חונה כרורבה בכפר. מגששים באפלה במעלה הכפר בין הסימטאות. שקי התחמושת והחפצים האישיים המוטענים על הגב מכבידים כיתה אחת מתעכבת.

"מה שם?" אחד נכשל, מועיפים ומסנן קללה.

"אל תלכו שמאלה" — קורא המוביל, — "יש שם מוקשים".

יריות נשמעות — אך אין מבחינים כל-מאומה.

צל קרב. זהו מפקד המשלט. — "הצמדו אל קירות האבנים", נשמע קולו.

"מכ"ם! פיקרו את אושיכם".

מוזעים ונושמים בכבדות, "אחד, שנים, שלושה..."

"שש... בלי רעש!"

כולם נוכחים.

סוהר במשלט העמדות אחת ושתיים...

"מזה נמצא המשלט הצפוני, הוא חולש על כביש לוביה-נצרת. ממול — משלט

האויב, משלט טורען, שלוש מאות מטר".

אין מבחינים מאומה. המפקד ממשיך: "תראה בבוקר מימין את משלט המשטרה

התפוס: ביד האויב, מהעבר השני של המושבה — המשלט הדרומי הנמצא בידינו. במקומנו

מוצבת בזה".

אנשינו עוברים לעמדות. האחרים חולפים ויורדים מן המשלט.

"השגנו היטב! שעות הבוקר קרבות, אלו הן השעות אשר האויב נוהג לתקוף בהן".

בלג: מכרסם ספק: "האם אנשינו לא יאכזבו? האם ההתקפה תהיה חזקה?" "הזהר!"

אל תעבור על הסלע הלבן, אנוף אותו, רק אתמיל נהרג בקרבנו חבר". הסלע בולט

בלובנו ונראה גם בלילה חשוך כזה.

קוי אור ראשונים מכבצצים. היום הראשון לנו במשלט זורח. מה ילד יום זה?

היפצע משהו?

יורים. סגנים מתפוצצים. ההתקפה החלה.

— הכו בהם! הנה כאן אש. מקלע נעצר, — עבור עם המקלע אל העמדה השנייה.

הודעה מהמטה: אל תפתחו באש אל האגף הצפוני — אנשינו יוצאים להתקפת נגד.

האויב נסוג.

השמש וזרחתה. הכל בסדר. איש מאתנו לא נפצע, איש לא נעדר, ולאויב נגרמו אבידות.

ארוחת-בוקר. חייל מכל עמדה מגיש את המנות לחבריו. בולעים את ארוחתם במקומותיהם ולוגמים מים מהמימיות.

שוב יורים. אין מניחים לגמור את הארוחה. ימח שמם!

הפה מלא אוכל, והנשק הוסט אל האויב טעון ודורן. האויב תוקף שוב, כדורים נתקעים באבנים ובסקים המשמשים כעמדות. פגזים מתפוצצים ואנשינו יורים וצוקים אל האויב: — בואו, בני כלבים!... אש... האויב גורר את פצועיו ונסוג שוב, ורק צלפיו שוהים עוד בשטח וממשיכים לצלוף לעבר עמדותינו.

לילה יורד. התצפיות מוצבות. האנשים מתכרבלים בשמיכותיהם. היום הראשון עבר בכי טוב. האויב נהדף וכולם שלמים ובריאים.

השתר מקבלנו ביום השני, כאשר מרגמותינו, שהגיעו אמש, החלו לטות. עם התפוצצות הפגזים על משלטי האויב נראים אנשיו כשהם מקפצים ונסוגים.

המקלעים, אל האויב הנסוג — אש! הוא נפל, הם נפלו. שוב פגז. הך בהם, והאויב רץ ונפל.

דממה... שריקת כדור-צלף. רגע דממה ושוב כדור. אחריו צרור שלנו.

הגורדה!

מה יש, מה קרה?

אחד מאנשינו הוציא כובע, שני כיון את המקלע לעבר הצלף. יריה של הצלף וצרור משלנו — והצלף נפגע. גוררים אותו. שוב צרור.

עברו יומיים. הפקודה היא: אין מהלימים.

בוקר היום השלישי. האויב אינו מתקיף. גם צלפיו אינם נראים. הנסוג?

שעת הזהרים מגיעה. שני אוירונים מתקרבים — של האויב. אחד זינק ונטיל פצצות. להצמד לקרקע! מעבר קוי האויב מגיעה אש מכונות-היריה — התקפה בסיוע אוירונים. לעמדות!

איש לא נפצע. האויב מתקיף, מסתער. רימונים! הנה כאן רימונים — אש! הודעה למטה: מתקיפים ומסתערים.

השובה: החוק מעמדו משוריני האויב ליד שער-המוסבה. אין אפשרות להביש לכם תגבורת. אין צורך בתגבורת, אנו נהדוף את האויב ויהימה.

אש! חבריא.

אחד נפצע. פגז פגע בעמדה, שני נפצע — חובש, — אלונקה! מדוע מרגמותינו אינן פועלות, לעזאזל? אין דבר, חבריא, הכו בהם! לא ינצחוננו!

האויב נסוג שוב וגורר אחריו את פצועיו.

מפקד הפלוגה מופיע במשלט. שנים פצועים. — אחד קל, — נחבש ונשאר בעמדתו,

שלב ההסתערות על לוביה

הלילה יורד. אש האויב מתחדשת. פגזים מתפוצצים ומכונית-היריה יורקות אש אל עמדותינו. האויב תוקף בלילה. אש לכל עבר ואיסדר בכל. אין מבחינים בסאומה, רק הדהירות נשמע והתפוצצויות הרימונים.

„חיים! קח את כיתתך ואכטח את האגף“. רימונים הוטלו לעבר עמדותינו. אך אנשינו משיבים כפלים.

„הכו בהם, — רימונים זרוק!“.

הנה נראים צלים — האויב עולה על גדות האבנים אשר לפני העמדות. צרודת אש לעברם — הם גופלים.

השאר נסוגים. גם הפעם נכשל האויב, והיטב נכשל.

שקט לאחר הסערה. עיפות. אך אין לנוח. העינים נעצמות — אך יש להשאר ער ודרוך.

השחר עולה. תותחינו מפגיזים את לוביה. הלוחמים מתכרבלים בשמיכותיהם מאמת צינת בוקר, הגוף מיוגע אך הלב שמח. האויב נהרף, ידנו היתה על העליונה.

אין תוקפים עוד. יש לשפר את העמדות — ממלאים שקים אדמה, מקימים את גדרות-האבנים אשר נפלו.

הודעה מהמטה: „זאב לחובסקי, שנפצע אתמול, מת מפצעיו“. האבידה היחידה מיחידתנו.

— מתי יחליפנו? הרי התקפות האויב פסקו?

פקודה מהמטה: אמנם, האויב נראה כשהוא נסוג ממשלטינו, אך עלינו להמשיך ולהשאר במקום.

למחרת אנו מוחלפים ומועברים למשלט הדרומי.

שמועות מגיעות: מנהלים משאומתן עם האויב באלחוט ומודיעים לו להכניע. בלילה מפגיזות מרגמותינו את לוביה ללא-הרף. האויב נסוג, אך לא נכנע.

היום האחרון לשהותנו בגזרה. תוקפים את לוביה. אנשינו כובשים אותה, ויתר הכפרים בטביבה נכנעים.

אנו חוזרים לעמק-הירדן.

**ת.נ.צ.ב.ה.
מוצ'ניק דניאל
1932-1948**

...יאלק נצבאר את כולם
את יפה הבגרות והתואר
כי רעות שבבאת, לעולם
לא תתק את לבן לשכוח.
אברה מקודשת ביום
את תשובי בינע לערח.

חיים גלי.

אמא של דניאל כותבת לזכרו

דניאל כווצ'ניק

— חרצ'ב (1932) —
ב' סיון תש"ח (6/1948)

אחרת לא ידע, דני שלנו...

היה לנו דני יקר — ואיננו עוד. קשה מאוד להשלים עם זאת... דניאל החסון והגב: תקומה, טוב הלב ובעל הפנים הצוחקות; הה... נעלמו ואינם. היה זה ליל חושך — דומיה שררה מסביב. והנה אחר הצותי מתוך שינה כבידה, שומעת אני לפתע, כי הדלת נפתחה ונמסרת הידיעה, שהמסטי דהי עושה חיפושים אחרי נשק. ניצבה השאלה: מה לעשות? התיכף נכנסו שני בני יחד עם חברי ההגנה, לחצרנו — והפרו בור במחסנו, כדי להטמין את הנשק היינו מוכנים, שתיכף יתחילו החיפושים — וכל זה נודע לדניאל. התחלתי להפציר בילדי שווצ'יא: את הנשק מהמחסן, אחרת ניפול: אינו קוהבן לנשק. אבל דניאל בשום אופן לא נתן להוציא את הנשק היקר הזה. באומרו: שהנשק הזה יביא לנו תועלת רבה; בנשק זה נגרש את הערבים מארצנו. כל זה נגע לנפשו הצעירה והוא היה מוכן לצאת עם נשק זה לקרב, להגן על עם וארץ; כל מה שעשה — בהכרה ברורה, ומתוך מצפון נקי עשה, כי אהב את המולדת העם.

אחרת לא ידע דני שלנו. היה זה לפני פסח 1948 — ודניאל נסע אז לטבריה לקנות לו כסא לאפניים ועוד כמה דברים, נתתי לו כמה לירות, הינה באותו יום, היתה התקפה חזקה על טבריה, יריות ניתכר מצד הערבים על האוכלוסייה שלנו — ובקלה קמה בעיר, בנס ניצל דניאל מהסכנה. בעיר הכריוו עוצר; אין יוצא ואין בא. דניאל וחבריו נשארו בטבריה, לחבריו לא היה כסף לקנות אוכל, אך דניאל טוב הלב הרגיע את חבריו לבל ידאגו, כי לו יש כסף, ושילם בעד כולם, כך היה דני נהוג תמיד בחבריו — חוך אהבה ודאגה. בשנת 1948, כשעמק הירדן הותקף ע"י האויב ורעם התותחים מרעים ביום ובלילה היה דניאל שלנו שוכב בחפירות העמק. לקול שריקות התותחים נדדה שנתי מעיני, לפתע דפיקות בדלת. "מי שם?" קראתי. "אני, דני!" מתוך שמחה קפצתי מהמטה ונגשתי לדלת — והנה דני עומד ומצטחק לו. "לא כלום, אמא, אני בריא וחזק!" לא האמנתי למראה עיני, מיששתי וחיבקתי לודא אם חס וחלילה אינו פצוע. "שב, דני", אמרתי לו. "אחמם כוס חלב ודבר מאכל". "אבל, אמא, מהר", הוא אומר, "כי תיכף יבוא הטנדר לקחת אותנו חזרה". עודני מדברת אתו — וצפצוף חטונה נשמע. קפץ דניאל — ואני אחריה, מחזיקה בידו שלא יסע כל כך מהר ואומרת לנהג: "הגד לי, לא מצאת חילים יותר טובים

מדנילה שלי?" "לא", הוא אומר, "אלה הם החילים הטובים, ולא הסורים". בואת עודד את מצב רוחו של דני והוא נסע חזרה לעמק הירדן. התקפה על לוביה. היה זה יום קציר, ודניאל נסע לעזור לאבא. חרוץ מאוד היה דנילה, ובאותו היום עבד קשה מאוד, סחב שקים מלאים תבואה אל העגלה — ומהעגלה אל המחסן — וכך עבר היום בעבודה מפרכת. בערב אומר לי דני: "אמא, תני לי בגדים ולחך לקולנוע". "מוטב שתשכב לישון ותנוח קצת". "לא!" הוא אומר לי, "אחרי שאני מתקלח אני אדם חדש", הלך לקולנוע. כשחזר הביתה סיפר לנו שמהמפקדה אמרו לו, כי עליו להיות מוכן להתקפה על לוביה. כל בני הבית התנגדו ולא נתנו לו ללכת. דני כעס מאוד ואמר, שאם כל ההורים לא יתנו לבניהם ללכת לקרבות — לא נחלל להגיע למדינה יהודית. הוא הרגיע אותנו ואמר, שלא נפחד; מכל הקרבות חזר וגם מלוביה יחזור. ודניאל בן קשש-עשרה וחצי הלך — ולא חזר עוד...

כותבים לזכרו

דניאל מוצ'ניק

תרצ"ב (1932) —
ב' סיון תש"ח (6/1948)

אחרת לא ידע, דני שלנו...

היה לנו דני יקר — ואיננו עוה. קשה מאד להשלים עם זאת... דניאל ההסן וגבה הקומה, טוב הלב ובעל הסנים הצחקותי-הה... נעלמו ואינם. היה זה ליל חושך — ודומיה שררה מסביב. תגה, אחי חצות, מתוך שינה כבדה, שומעת אני לפתע, כי הדלת נפתחת ונמסרת הידיעה, שהמשטר רה עושה חיפושים אחרי נשק. ניצבת השאלה: מה לעשות? תיכף נכנסו שני בני יחד עם חברי ההגנה, לחצרנו — וחפרו בור במחסנו, כדי להטמין את הנשק. היינו מוכנים, שתיכף יתחילו החיפושים — וכל זה נודע לדניאל. התחלתי להפציר בילדי שירציאו את הנשק מהמחסן, אחרת ניפול אנו קורבן לנשק, אבל דניאל בשום אופן

לא נתן להוציא את הנשק היקר הזה, באומרו, שהנשק הזה יביא לנו תועלת רבה; בנשק זה נגרש את הערבים מארצנו, כל זה נגע לנפשו הצעירה והוא היה מוכן לצאת עם נשק זה לקרב, להגן על עם וארץ, כל מה שעשה — בהכרה בכובדה ומתוך מצפון נקי עשה, כי אהב את המולדת והעם.

אחרת לא ידע דני שלנו.

דיה זה לפני פסח 1948 — דניאל גסע אז לטבריה לקנות לו כסא לאפניים ועוד כמה דברים, נתתי לו כמה לירות והינה באותו לילה התקפה חזקה על טבריה. לירות גיהכרו מצד הערבים על האוכלוסיה שלנו — גבהלה כמה בעיר, בנס נצל דניאל מהסכנה, בעיר הכריתו עוצר, אין יוצא ואין בא, דניאל וחבריו נשארו בטבריה. לחבריו לא היה כסף לקנות אוכל, אך דניאל טוב הלב הרגיש את חבריו לבל ידאגו, כי לו יש כסף, ושילם בעד כולם, כך היה דני נוהג תמיד בחבריו — חוד אהבה ודאגה, בשנת 1948, כשעמק הירדן הותקף ע"י האויב ורעם התוחחים מרעים ביום ובלילה, היה דניאל שלנו, שוכב בחפירות העמק, לקול שריקות התוחחים נרדה שנתו מעיני, לפתע דפיקות בדלת, "מי שם?" קראתי, "אני דני" מתוך שמחה קפצתי מהמטה ונגשתי לדלת — והנה דני עומד ומצטחק לי, "לא כלום, אמא אני בריא וחזק", לא האמנתי למראה עיני, מיששתיו וזעבקותיו לודא אם, הם וחלילה, אינו פצוע, "שב, דני", אמרתי לו, "אזומם כוס חלב ודבר מאכל", "אבל, אמא מהו", הוא אומר, "כי תיכף יבוא הטנדרת לקחת אותנו חזרה". עודני מדברת אלו — הצפצוף הטנדר נשמע, קפץ דניאל — ואני אחיילי מחזיקה בידו שלא יסע כל כך מהר, ואומרת לנהג: "הגד לי, לא מצאת חילים יותר טובים

מדנילה שפי' "לא" הוא אומר, "אלה הם החילים הטובים, ולא הסורים". בזאת צודד את מצב רוחו של דני והוא נסע חזרה לעמק הירדן.
התקפה על לוביה. היה זה יום קציה ודניאל נסע לעזרה לאבא. חרוץ מאוד היה דניאל, ובאותו היום עבד קשה מאד. סתב שקים מלאים תבואה אל העגלה — ומחעגלה אל המחסן — וכך עבר היום בעבודתו מפרבת. בערב אומר לי דני: "אמא, תני לי בגדים ואלך לקולנוע". "מוטב שתשכב לישון ותנוח קצת". "לא" הוא אומר לי, "אחרי שאני מתקלח אני אדם חדש". הלך לקולנוע. כשחזר הביתה סיפר לנו שמהמפקדה אמרו לו, כי עליו להיות מוכן להמקפה על לוביה. כל בני הבית התנגדו ולא נתנו לו ללכת. דני בעס מאד באמך, שאם כל הזרים לא יתנו לבניהם ללכת לקרבות — לא נוכל להגיע למדינה קדושה. הוא הרגיע אותנו ואמר, שלא נפחד; מפל הקרבות חזר וגם מלוביה וחזור. ודניאל בן הששיעשרה וחצי הלך — ולא חזר עוד...

אמא

משפט ומעלה

בגילך אחי ישנם כיום רבבות, אלא שהם לומדים בבתי ספר תיכוניים, ואילו אתה מגיל צעיר (אפשר לכנותך עוד ילד) כבר עבדת בשדה ובבית. חרשת וזרעת, קצרת וחלבת את הפרות. מוכן שהתבגרת מוקדם מיתר בני גילך, אף היית חסון וגבוה מכולם משכמך ומעלה. אני נזכר, איך הובלם את השקים עם החיטה לאחר הקציר מהחלקות הרחוקות, איך הרמת לבד את השקים מהאדמה וזרקת אותם לתוך העגלה, ומיהרת הביתה. שאלתי אותך, מדוע אתה ממהר כל כך, וענית לי: "איזהו מין שאלה זו? הרי אנו נלחמים לחיים ולמות במדינתנו, ואני רוצה לגמור עם הקציר הזה ולהתפנות לעשות משהו גם-כן". אמרתי לו, שהוא אמנם בריא וגופו מוצק, אולם עוד נער הוא ואינו מאומן, שכן — לא למד רבפיסי מלחמה. הרי אני זאחור כבר חיילים; ישראל לפחות, הוא בבית. הוא צחק לי ואמר, בי לי נדמה שהוא ילד, אך טועה אני; עמד אראה, כיצד ילך וילחם ויביא לנו שבועי מלחמה רבים.

כך קרה, שביום אחד, כשחזר מהעבודה, באו למחשבה כמה חיילים מסגירה עם משאית וביקשו עזרה. המצב שם היה קשה מדי, אחי, מבלי לשאול דבר, נסע לסגירה ואף התנגד לבקשת הורי שיחליף בגדיו, שם שיבצו אותו למחלקת חיילים, שבאו לעזרה. למוחרת, עם שחר, החלו להתקדם ולהתקיף את הכפר הנודע לשמחה לוביה, השכן לסגירה. בקרב זה נלחם בגבורה ובאומץ עילאי (כפי שספרו החברים, שהצליחו לסגת משם) וכבוקר אותו יום נהרג, כוחותינו נסוגו, אפילו את גופתו לא הניחו הערבים לקחת לקבורה.

רק-לאחר ההתקפה השניה, כשנכבש הכפר על ידי כוחותינו, מצאנו את גופת ההרוגים ואת גופת אחי ביניהן. לא קשה היה להכירה; הוא היה גבוה ורחב. כולנו כואבים על שהלכת מאתנו ואינך עוד, ועל שלא זכית לראות את הניצחון ומה שהתרחש בארץ לאחר מכן.
מי יתן וינעמו לך רגבי האדמה, שלמענה נלחמת ומסרת את נפשך.

אחייך דוד

מהרי סוריה והלבנון החלו זורמים כוחות צבאיים, אף טנקים לא חסרו לחם, לטאטא את היהודים מארצנו הקדושה אל הים...
 עמדתנו היתה נחושה, אם כי חסרו כלי מלחמה להגן ולגרש את האויב, הפולש לארצנו. החלטה הכרחית זו היא שהיתה חלק מנשקנו האדיר.
 עלי הוטלה החובה לבצר את גבולות המושבה בגדר תיל. לרשותי הועמד חיל-עובדים, הלא המה הבנים הבנות היקרים, אשר עדין לא הגיעו לשנתם השלוש-עשרה.

למרות מנגינות מכונות היריה ומרגמות קאוקג'י, אשר הדהדו אלינו מהרי סג'יה — ולעומתם ענו הדי תותחי סוריה מעמק הירדן, ומעל לראשנו זמזמו מקלעי המטוסים הסוריים שטסו מעלינו; למרות כל זאת עבדו הקטנים במרץ ולא הראו כל סימני פחד, על אף ההתרגשות שהסחמנה על פניהם. אני אילצתי אותם, מדי פעם, עם הופיע המטוסים, להיכנס לאחת מעמדות ההגנה, שהוכנו לשעת חרום. באותם רגעים חשבתי — בנים אלה נולדו ברוח האומץ והגבורה, שעברה אליהם מאותן הסבתות והסבים, שעלו ארצה לפני כתשעים שנה, הלא המה מיסדי ראש פינה וזכרון יעקוב, ובניהם של אותם גיבורי העליה השנית.
 בין הבנים הבנות האלה התבלט במיוחד נער בשנתו השש עשרה — תמיר, קומתו וכוחו למעלה מגילו — ואומץ לבו הובע בפניו.

הלא הוא דניאל מוצניק ז"ל, בנם של חנה כתר מראש פינה ויעקוב מוצניק — איש העליה השניה.

באחד הימים, עת הדי היריות מכל הכיוונים בקפו ביתר שאת, הגיעה למושבה הידיעה, כי נחוצים כוחות לעזרת לוחמינו בלוביה. עד היום אני זוכר, כיצד הגיעה ידיעה זו אל המקום, בו הקימונו את הגדר. תוך רגעים מעטים נשארתי ללא עובדים, וכל קריאותי אליהם לא עזרו לעצורם. נחפזתי להשיגם — אולם בהגיעי

מהווי אותם הימים...
 (דני — ראשון משמאל, עומד)

למקום ההתרכזות מצאתי את הקטנים שבהם, כי דניאל מוצניק הצטרף אל היוצאים לעזרת הלוחמים.

למוחרת הגיעה בשורת איוב על נפילת לוחמים, והנער דני בניהם...

*

דם נערים מעורב בעיסת יסוד הקמת מדינתנו, וראוי הוא מאוד, כי לא נשכח לעולם בניה, אשר נדבכיו — גויות בנים יקרים, למען לא יתמוטט...
 והגאולה השלמה — בוא תבוא!

מנחם הרשקוביץ

משכמי ומעלה

בגילך אחי ישנם כיום רבבות. אלא שהם לומדים בבתי ספר תיכוניים. ואילו אתה מגיל צעיר (אפשר לכנותך עוד ילד) כבר עבדת בשדה ובבית. חרשת וזרעת, קצרת וחלבת את הפרות. מובן שהתבגרת מוקדם מיתר בני גילך, אף היית חסון וגבוה מכולם משכמי ומעלה. אני גזר, איך הובלת את השקים עם החיטה לאחר הקציר מהחלקות ורחוקות, איך הרמת לבד את השקים מהאדמה וזרקת אותם לתוך העגלה, ומיהרת הביתה. שאלתי אותך, מדוע אתה ממהר כל כך, וענית לי: "איזהו מין שאלה זו? הרי אני נלחמים לחיים ולמות במדינתנו, ואני רוצה לגמול עם הקציר הזה ולהתפנות לעשות משהו גם-כן". אמרתי לו, שהוא אמנם בריא וגופו מוצק, אולם עוד נער הוא ואינו מאומן, שכן — לא למד תכסיסי מלחמה. הרי אני ואחיו כבר חיללים; ישראל, לפחות, הוא בבית. הוא צחק לי ואמר, כי לי נדמה שהוא ילד, אך טועה אני; עוד אראה, כיצד ילך וילחם ויביא לנו שבויי מלחמה רבים.

וכך קרה, שביום אחד, כשחזר מהעבודה, באו למושבה כמה חילים מסגרה עם משאית וביקשו עזרה. המצב שם היה קשה מדי. אחי, מבלי לשאול דבר, נסע לסגרה ואף התנגד לבקשת הורי שיחליף בגדיה. שם שיבצו אותו למחלקת חילים, שבאו לעזרה. למחרת, עם שחר, החלו להתקדם ולהתקיף את הכפר הגודע לשמחה לוביה, השכן לסגרה. בקרב זה נלחם בגבורה ובאומץ עילאי (כפי שספרו החברים, שהצליחו לסגת משם) ובבוקר אותו יום נהרג כוחותינו נסוגו. אפילו את גופתו לא הניחו הערבים לקחת לקבורה.

רק לאחר ההתקפה השנייה, כשנכבש הכפר על ידי כוחותינו, מצאנו את גויות ההרוגים ואת גוית אחי ביניהן. לא קשה היה להכירה; הוא היה גבוה ורחב. כולנו כואבים על שהלכת מאתנו ואינך עוד, ועל שלא זכית לראות את הניצחון ומה שהתרחש בארץ לאחר מכן.

מי יתן וינעמו לך רגבי האדמה, שלמענה נלחמת ומסרת את נפשך...

אחיר דוד

טבילת אש ראשונה

התקפת הנגד של הערבים על הכפר סגרה, שכבשנו בהסתערות עם שחר, הייתה בעצם חוקפה. השעה הייתה קרובה לחשע, כשנכבשו מידינו עמדות חשובות מצד טורען וכפר כנה. החיילים היו עיפים וצמאים. הסתערות על כפר מבוצר ומוגן, אחר ליל הליכה מיגעת, אינה מן הנדברים הקלים. הפקודה הייתה להחזיק בכפר עד שתתקבל פקודת הנסיגה ממטה הגדוד. התחמושת הלכה ואזלה; חלק מהנשק הופעל, מסיבה זו רק לסירוגין. תחת לחץ המצב התכוננתי להודיע על נסיגה. ברגע זה הופיע לפני דני משולהב ומלא מרץ, ובשורה בפיו: "גילינו למטה בכפר חדר מלא כדורים, להביא לך ד" בלי לחכות לסיוס הודאותי חזר. הני לכפר. חששתי; הדרך גלומה, לאש האויב חמשא כבד. האם יוכל דני לעמוד בזה? חששתי לא ארכה. כעבור זמן קצר הופיע דני עם עוד חבר, כשעל גבם מטען רציני של תחמושת. התקפת האויב נשברת. ביצענו את המשימה במלואה — החלקו של דני רב כזה.

דני, נער צעיר וחסון, הייתה זו לו טבילת אש ראשונה.

עמוס מוקדי

יבניאל - בית-גן מקום הולדתו וקבורתו של דניאל ז"ל

יום נפילתו

- 9.6. גדוד „דרור“ תקף את לוביה. ההתקפה נכשלה.
- 10.6. הסורים חוקפים את עיריגב בכוח גדול, משלשה עברים. ההתקפה נהדפה.
- חבלני „ברק“ מיקשו בלילה את מעברות-הירמוך. תוך כדי עבודתם נתגלו ע"י ערבים שניסו לתקפם. שלושה מן החוקפים נהרגו ויתרם נמלטו. אנשינו חזרו בשלום לבסיסם.

הִלְכוּ כְּפִירֵי יִבְנָאֵל, הִלְכוּ – וְלֹא חָזְרוּ...!

הַצְבִּי יִשְׂרָאֵל, עַל בְּמוֹתֶיךָ חָלַל
אֵיךְ נָסְלוּ גְבוּרִים בְּמִלְחָמָה...!

עַם דְּמִדּוּמִים יֵצֵא שְׂרֵת נְעָרִים חֲמוּשִׁים
עַד הַרְנֵעַ הָאֲחֵרוֹן לֹא הִיחּוּ נַשְׁקָם...
הִלְכוּ כְּפִירֵי יִבְנָאֵל...
הִלְכוּ וְלֹא חָזְרוּ...
בְּדַמָּם אֲדַמֵּת לוֹבִיָּה הַרְחֹ – – –

וְחַחִים חָזְרוּ לְמִסְלוֹלָם...
חֹזֵר מִי אֵל הַרְפֵּת;
חֹזֵר מִי אֵל הַדִּיר –
וְמִי בְּשֶׁרֶקְסוֹר יִחְדַּשׁ שְׂדֵה תֵּיֶר...
וְאַתָּם, נְעָרִים קְדוּשִׁים, מֵעַל פְּסוּת מִסְדָּח
תִּשְׁקִיפוּ עַל מוֹשְׁבֵיכֶם, עַל הַר וּבִקְעָה.

בְּמַה תִּנְחַמוּ, עַיִי יִבְנָאֵל, עַל הַעַר שְׂנֵדָם?
עַל טוֹבֵי בְּנֵי, שֶׁשָּׁלְמוּ בְּדַמָּם –

כִּי יִשׁוּבִים יִבְנוּ – נוֹה הַנֶּקֶם!

אֲשֶׁרֵי אֲבוֹת־לִוְחֵי הַגִּלְגָּל!
אֲשֶׁרֵי הַנְּרִי־לִוְחֵי הַרִים וְנִאִיִּזוֹ!
אֲשֶׁרֵי הָאֲמָהוּת, שֶׁלְדָרוּ בָנִים בְּאֵרִיזוֹ!

יְדִמִּיהוּ רוֹזְנֵי וְצוּרֵי יִיג

